O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: xalksuzi@uzpak.uz ● 2004 йил 12 февраль, №30 (3304) Пайшанба

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Р.Ф. Файзуллаевни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Қурилиш, қурилиш материаллари саноати, коммунал хизмат кўрсатиш ва транспорт комплекси раҳбари этиб тайинлаш тўғрисида

Равшанбек Фатхуллаевич Файзуллаев Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Қурилиш, қурилиш материаллари саноати, коммунал хизмат кўрсатиш ва транспорт комплекси раҳбари этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 11 февраль.

Маълумки, кейинги йилларда мамлакатимизда жиноий жазоларни либераллаштириш мақсадида қонун-ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди. Айниқса, Президент Ислом Каримовнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг IX ва XI сессияларидаги нутқларида белгилаб берилган жамият ҳаётининг барча жабҳаларини эркинлаштириш, суд-ҳуқуқ тизими ислоҳотини мантиқий якунига етказишга асосий устувор вазифа сифатида қаралмоқда.

Инсон ҳуқуқи — олий қадрият

Кеча пойтахтимиздаги «Dedeman SiLk Road» меҳмонхонасида «Ўзбекистон Республикасида жазони ижро этиш тизимини эркинлаштириш» мавзуида бўлиб ўтган семинар ана шу масалага бағишланди. У Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман), Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти, Конрад Аденауэр жамғармаси томонидан мамлакатимиз ҳуқуқ-тартибот органлари билан биргаликда ташкил этилди.

Семинарда мамлакатимизда ва жаҳоннинг турли давлатларида жиноий жазолар меъёрлари хусусида ҳам фикр алмашилди. Шунингдек, фақат суд-ҳуқуқ соҳасида эмас, балки жазони ўташ муассасаларида ҳам инсон қадр-қимматини сақлаш борасида сезиларли ишлар амалга оширилгани таъкидлаб ўтилди. Бундай семинарларни ўтказишдан мақсад Ўзбекистонда амалга оширилаётган жазони ижро этиш тизимини ислоҳ қилиш жараёнини таҳлил қилишдан, бунда хориж тажрибасидан фойдаланиш имкониятларини кўриб чиқишдан иборат.

Анжуманда Германиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси, доктор Мартин Хеккер иштирок этди.

Ўз мухбиримиз.

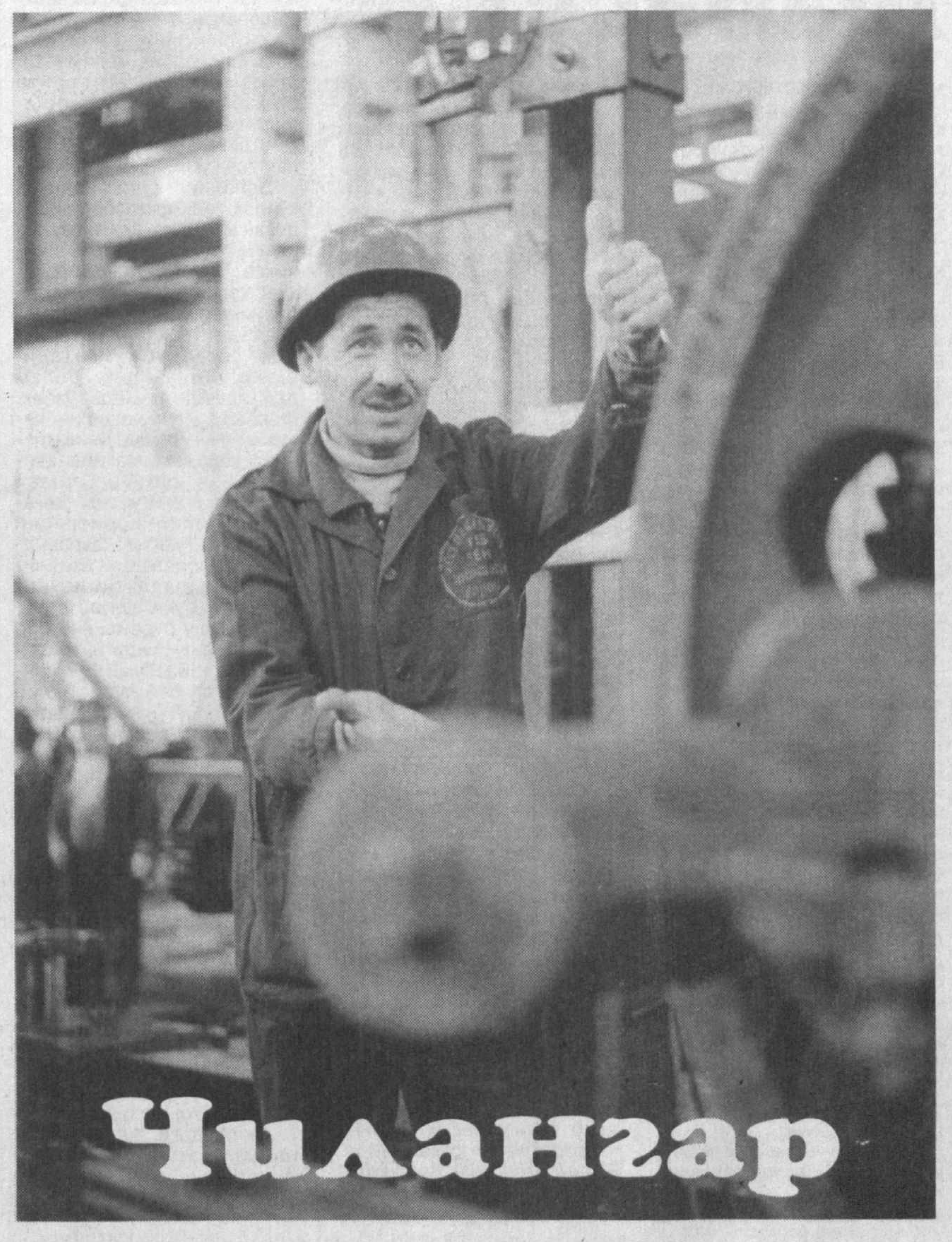

Чилангар

«Ўзбекистон темир йўллари» компанияси тизимидаги «Ўзбекистон» локомотив депоси чилангари Ҳасан Каримов (суратда)нинг кайфиятини кўриб турибсиз — аъло! Табиийки, кайфият аъло жойда иш ҳам зўр бўлади. Шунинг учун айтадиларки, кайфият ишчан бўлсин деб. Ўзининг ҳалол ва фидойи меҳнати туфайлигина у жамоада ҳурмат-эътибор қозонди, бахтини шу корхонадан топди. Зеро, мазкур депо мамлакатимиздаги ўнта турдош корхонанинг энг қудратлиси ва йиригидир. Бу ерда Ўзбекистондаги электровозларнинг қарийб 40 фоизи жорий ва капитал таъмирдан чиқарилади.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Капитал қурилиш: ТУБ БУРИЛИШГА ЭРИШИШ УЧУН

устувор вазифалар нималардан иборат?

1. Дастуриламал қоидалар

Собиқ шўролар тузуми даврида, хабарингиз бор, республикамизда қурилиш соҳаси билан жуда кўплаб ташкилотлар шуғулланарди. Айтайлик, бир неча вазирлик бўлиб, уларнинг таркибида 3-4 бўғиндан иборат бош бошқармалар, йирик трестлар, бошқармалар, ишлаб чиқариш комбинатлари, хўжаликлараро механизациялашган кўчма жамланма ва бошқа бир қатор ташкилотлар фаолият кўрсатар эди.

«Қўйчивон кўп бўлса, қўй ҳаром ўлар» деганларидек, охир-оқибатда тармоқда иш орқага кетди, лойиҳалаш ва қурилишда сифат унутилди, қурилиш материаллари, буюмлари ва конструкцияларини талон-торож қилиш, иншоотларни фойдаланишга топширишда бажарилмаган ишларни қўшиб ёзиш, яъни кўзбўямачилик иллатлари чуқур илдиз отди. Ўша пайтларда «Тошкентда нечта чуқурлик ва хандақ бўлса, бари қурилиш материаллари билан тўлиб кетди-ёв» деган киноямуз гап пайдо бўлганини ҳозир ҳам кўпчилик эслашади. Устига устак, мавжуд бошқарув тизимининг ўзи бозор иқтисодиёти талабларига жавоб беролмай қолди.

Қурилиш ташкилотларида юзага келган бундай салбий ҳолатлар 2002 йилда ҳам кузатилди. Эскича услубда ишлаш туфайли бозор шарт-шароитлари ва талабларига мослашиш жуда секинлик билан кечди. Бозор муносабатларига ўтишнинг асосий шарти ҳам бажарилмади — лойиҳа ва пудрат ишлари бозори ҳадеганда вужудга келавермади. Қурилиш ишларига буюртмалар эса танлов савдолари орқали жойлаштирилиши керак эди. Бироқ бу йўналишдаги ана шу тадбир очиқ, ошкора тусда ўтказилмади, унинг фаолият жараёни рўй-рост кўрсатилмади.

Энг ачинарлиси, капитал қурилишни ислоҳ қилишга доир илгари қабул қилинган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар тўла куч билан ишлай олмади. Сабаби — уларда буюртмачи ва пудратчи қайси юмушларга жавоб беришлари, имзоланган шартнома мажбуриятлари бажарилмагани учун улар қай даражада жавобгар бўлишлари очиқ-ойдин белгиланмаган эди.

Лойиҳа ва қурилиш ишларининг қиймати юқорилиги ҳамда сифати пастлиги ҳам жиддий эътирозларга сабаб бўлди. Текширишлар асносида қурилиш маҳсулотларига нарх белгилашда қоидабузилишларга йўл қўйилаётгани, смета баҳоларини, қурилиш-монтаж ишлари ҳажмларини сунъий ошириш ҳоллари ҳам аниқландики, бунга асло тоқат қилиб бўлмас эди.

Шунинг учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил якунларига бағишланган йиғилишида Президентимиз соҳада ислоҳотлар ниҳоятда суст олиб борилаётганини қаттиқ танқид қилди. Айниқса, ушбу мажлис қарорида капитал қурилиш бўйича ўтказилаётган танлов савдолари натижалари, қурилиш материаллари ва асбоб-ускуналарни харид қилишнинг шаклланган тизими танқидий баҳоланди. «Даварxитектқурилиш» қўмитаси, «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига танлов савдолари расмиятчилик билан ўтказилишини бартараф этишда, пудрат ишлари бозорини яратишда, нархларни шакллантириш тизимида, ассортиментни янгилашда, маҳсулотнинг импорт ўрнини босувчи турларини ишлаб чиқаришни кўпайтиришда ижобий силжишлар сезилмаётганлиги кўрсатиб ўтилди.

Фармон ва ижро

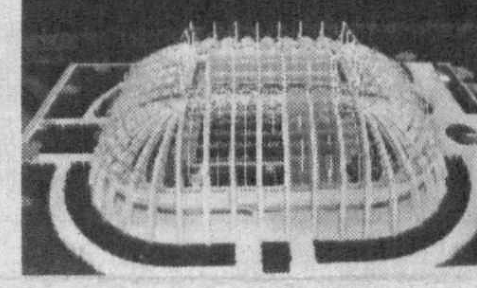

Шу билан бирга, хусусийлаштиришда расмиятчиликдан реал хусусийлаштиришга ўтиш, хусусийлаштирилган корхоналарнинг Низом сармоясида давлат улушини тубдан қисқартириш, бошқарувнинг корпоратив тизимини мустаҳкамлаш, акциялаштирилган жамиятни бошқаришда акциядорларнинг ролини кучайтиришга эришиш, 2003 йилнинг I-чорагида мониторинг тизимини жорий этган ҳолда қурилиш қиймати ўсишига таъсир кўрсатувчи омилларни чуқур ўрганиб чиқиш лозимлиги таъкидланди. Айни чоғда тегишли идораларга капитал қурилишдаги ишларнинг аҳволини тубдан ўзгартириш юзасидан ҳукумат қарорининг ижросини таъминлаш, ишчи кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоғини барпо этиш ҳамда унинг самарали фаолият юритиши бўйича аниқ дастурлар ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Орадан бироз вақт ўтгач, 2003 йил 6 майда эса Президентнинг «Капитал қурилишда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида»ги Фармони қабул қилинди.

Хўш, бу Фармоннинг аҳамияти нималардан иборат? Аввал қабул қилинган меъёрий ҳужжатлардан унинг қайси жиҳатлари фарқ қилади?

— Мазкур Фармон иқтисодиётимизнинг етакчи тармоқларидан бири — қурилишда бозор муносабатларини янада чуқурлаштиришнинг сифат жиҳатидан янги босқичи ҳисобланади, — деди Вазирлар Маҳкамасининг Капитал ва уй-жой қурилиши, қурилиш индустрияси ва коммунал хизмат ислоҳотлари бўйича гуруҳи раҳбари Саттор Мустапов биз билан суҳбатда. — Капитал қурилишдаги ислоҳотлар амалда суст ва ярим-ёрти рўёбга чиқарилаётгани мана шундай кенг кўламли ва кенг миқёсдаги мазмун-моҳиятга эга ҳужжатни қабул қилиш заруратини тақозо этди.

Бу Фармоннинг аҳамиятига тўхталсак, аввало, у ўз вақтида қабул қилинди. Буни ҳаётнинг ўзи ҳам тасдиқламоқда. Иккинчидан, унинг дастуриламал қоидаларини ҳаётга татбиқ этиш нафақат капитал қурилишда мавжуд хато ва камчиликларни тугатиш, балки тизимда туб ўзгартиришларни амалга ошириш, шу тариқа бозор иқтисодиёти тамойиллари ва талабларига мос хўжалик муносабатларини такомиллаштириш имконини беради.

Агар Фармон қоидаларининг ижросини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси томонидан бир йил ичида 12 та қарор қабул қилингани, 32 та меъёрий ҳужжат ишлаб чиқилгани ва бу борада ҳамон иш олиб борилаётганини эсласак, унинг мақсад ва вазифалари бундан-да устуворлиги ўз-ўзидан аён бўлади-қўяди.

(Давоми 2-бетда).

ҲАРБИЙ-ТЕХНИКАВИЙ ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

ТОШКЕНТ (ЎзА мухбири Н.ЎЛЖАБОЕВ).

Пойтахтимизда АҚШ ҳукуматининг "Экспорт назорати ва чегаралар хавфсизлиги" (EXBS) дастури доирасида мамлакатимиз чегарачиларига техникавий ёрдам тариқасида навбатдаги транспорт воситалари ва бошқа жиҳозлар топширилди.

Мазкур техникавий ёрдам КамАЗ ва УРАЛ юк автомобиллари, шунингдек, кўчма генераторлар, биноклар, қўл фонарлари ҳамда портатив компьютерлардан иборат бўлиб, умумий қиймати 1 миллион 189 минг 348 АҚШ долларига тенг.

Шу муносабат билан ўтказилган маросимда Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати раисининг ўринбосари, чегара қўшинлари қўмондони, генерал-лейтенант Ғ.Тешаев ҳамда АҚШнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жон Пурнелл мамлакатларимиз ўртасидаги ҳарбий-техникавий ҳамкорлик Марказий Осиё минтақасида хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашда муҳим аҳамият касб этаётганини таъкидлади.

АҚШ Божхона ва чегара агентлигининг EXBS дастури Ўзбекистонда 2000 йил апрелидан фаолият юритиб келмоқда. Шу кунгача мазкур дастур доирасида техникавий ускуна ва ўқув семинарлари шаклида 5 миллион долларлик ёрдам кўрсатилди. Жорий йилда яна 600 минг долларлик ускуна етказиб берилиши кутилмоқда.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев иштирок этди.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашида аграр соҳа раҳбарларининг бир ҳафталик ўқув-семинари ўз ниҳоясига етди.

Ўқиш фасли

Унда аграр тизимга қарашли вазирлик ва идоралар, туманларнинг қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармалари, ширкат ҳамда фермер хўжаликлари раҳбарлари соҳада ислоҳотлар изчиллигини таъминлаш, бозор муносабатларини чуқурлаштириш борасидаги билимларини мустаҳкамладилар.

Ўқувда қишлоқ хўжалик фанлари докторлари Ойбек Ёқубжонов, Ғиёс Раҳимов, техника фанлари доктори Сарсенбой Шамшетов ва бошқа етакчи олимларнинг маърузалари тингланди.

Семинар якунида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси Турсунбой Тангриберганов сўзга чиқди.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Пойтахтимизда

Семинар-кенгаш

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида навбатдаги семинар-кенгаш ўтказилиб, унда замонавий стандартлар талабидаги кадрларни тайёрлашда истеъмолчи корхоналар билан ҳамкорликни кучайтириш имкониятлари муҳокама қилинди. Кенгашда бошқа бир қатор вазирликлар, ташкилотлар ва корхоналарнинг раҳбарлари ҳам иштирок этди.

Йиғилишни олий ва ўрта махсус таълим вазири С. Ғуломов бошқарди. Иштирокчилар мутахассислар бозорини ривожлантиришда олий таълим муассасаларининг маркетинг бўлимлари олдида турган вазифалар тўғрисида шу вазирлик маркетинг хизмати маркази бошлиғи А. Маманазаров, «Ўзбекенгилсаноат» тизимида кадрларга талаб ва эҳтиёж масаласи бўйича шу компания раиси А. Баҳромов, мутахассислар бозоридаги талаб ва эҳтиёжни ўрганишда бандлик хизматлари билан ҳамкорлик тўғрисида Меҳнат ва аҳолини ҳимоя қилиш вазирлиги бошқарма бошлиғи С. Алиев ва бошқаларнинг маърузаларини тинглаб, муҳокама қилдилар.

Семинар-кенгашда бир қатор олий таълим муассасаларида битирувчи кадрларни иш билан таъминлаш соҳасида тўпланган фойдали тажрибалар бўйича қизиқарли чиқишлар ҳам бўлди.

М. САФАРОВ.

Жойлардан хабарлар

Элчихонада тадбир

Кеча Эронда ислом инқилоби ғалаба қозонганига 25 йил тўлди. Шу муносабат билан Эрон Ислом Республикасининг мамлакатимиздаги элчихонасида тадбир бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган чет эл элчихоналари ва дипломатик корпуслар раҳбарлари, республика жамоатчилиги вакиллари, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Эрон Ислом Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Муҳаммад Фатҳали инқилобнинг мамлакат учун аҳамияти, Ўзбекистон-Эрон муносабатларининг бугунги аҳволи ҳақида гапирди. Тадбирда республика Бош вазири ўринбосари Р. Юнусов иштирок этди.

Шўрчи туманидаги "Совжирон" жамоаси колхоз бўлиб, ширкат бўлиб косаси оқармади. Ҳатто ғаллаю пахта тайёрлаш режаларини бажарган йилларда ҳам хўжалик қарзлар гирдобидан чиқа олмади.

«Совжирон» эгасини топди

Бу йил Сурхондарёда паст рентабелли ана шундай хўжаликлардан 22 таси тугатилиб, улар негизида фермер хўжаликлари ташкил этилди. Улар орасида "Совжирон" ҳам бор. Фермер бўлиш истагида бўлганлар орасида Ғаффор Бўронов ғолиб бўлди. У хўжаликнинг 264 гектар майдони билан бирга, 148,9 миллион сўм кредиторлик қарзини ҳам зиммасига олди.

Фермер шу йилнинг ўзида қарзлардан қутулиб, хўжаликни юксалиш соҳилига олиб чиқмоқчи.

О. УСАНОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Уч аллома руҳларини шод этиб

Кўргазма

Ўзбекистон Бадиий академияси Марказий кўргазмалар залида "Алишер Навоий, Камолиддин Беҳзод, Заҳириддин Муҳаммад Бобур каби алломалар сиймолари ва мероси Ўзбекистон рассомлари ижодида" мавзусида кўргазма очилди.

Кўргазма уч қисмдан иборат бўлиб, ноёб қўлёзмалар, тасвирий санъат асарлари ҳамда мўъжаз санъат — миниатюраларни ўз ичига олган.

(Давоми 4-бетда).

Хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлида

Матбуотда хабар қилинганидек, яқинда Тошкентда ўнлаб давлатлар, БМТ, ЕХҲТ, Европа Иттифоқи, НАТО, Жаҳон банки, ЕТТБ каби халқаро ташкилотлар вакиллари иштирокида "Марказий Осиёда минтақавий хавфсизлик" мавзусидаги халқаро анжуман ўз ишини якунлади. Анжуман Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти ва Ж.Маршалл номидаги хавфсизлик муаммоларини ўрганиш бўйича Европа маркази томонидан ташкил этилди.

Форум қатнашчилари тўрт кун давомида минтақавий хавфсизликни мустаҳкамлашга оид долзарб масалаларни муҳокама қилдилар.

Масалан, Ж.Маршалл номли марказ профессори Р.Кангас Марказий Осиё давлатлари ўртасида етарлича интеграция жараёни кузатилмаяпти, минтақа мамлакатларининг ҳамкорлиги фақат баъзи бир алоҳида масалаларни ҳал қилишдагина кўзга ташланаяпти, деган фикрни билдирди. Мавжуд муаммоларнинг мураккаблиги минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, минтақа давлатлари ўртасида икки томонлама ва кўп томонлама имзоланган битимларни тўлиқ бажариш, минтақавий ташкилотлар фаолияти самарадорлигини ошириш, халқаро молиявий институтлар салоҳиятидан кенгроқ фойдаланишни талаб этади. Марказий Осиёда хавфсизликни таъминлаш оламшумул аҳамиятга эга, деб таъкидлади Р.Кангас, бунда масалани ҳал қилиш бўйича қарорлар ташқи аралашувларсиз минтақа мамлакатларининг ўзи томонидан қабул қилиниши керак.

ГФР Бундестагининг Германия-Марказий Осиё парламент гуруҳи раҳбари, доктор Х.Вегенер ўз маърузасида Европа Иттифоқининг барпо этилиши тарихи ва Европа интеграциясининг муҳим жиҳатларига тўхталди. У бундай тажрибанинг Марказий Осиё мамлакатлари учун муҳимлигини қайд этар экан, ЕИ нафақат ягона иқтисодий маконлиги, балки ягона қадриятларга суянадиган ва мувозанатли сиёсат олиб борадиган давлатлар иттифоқи эканлигини таъкидлади.

Дин босқинчилик учун асос бўла олмайди, деди ўз чиқишида Индиана штати (АҚШ) университети профессори Н.Шахрани. Кўпгина диний экстремистик ва террорчи ҳаракатлар баъзи диний ақидаларни ўз манфаатлари йўлида нотўғри талқин қилган ҳолда маълум сиёсий мақсадларни кўзлашади.

Н.Шахрани 11 сентябрь воқеаларидан сўнг дунёни дўстлар ва душманларга ажратиш бўйича кузатилаётган содда тушунчанинг хатолигига эътиборни жалб этди. Терроризм чуқур илдизли муаммо, баъзи экспертларнинг эътиборни фақат унинг гўёки исломий жиҳатларига қаратишга бўлган интилишлари эса халқаро ҳамжамият фикрини ушбу касаллик

(Давоми 2-бетда).

Бир сурат тарихи

Суратлар... Уларга қайтарилмас лаҳзалар муҳрланади. Тарих акс этади уларда. Баъзи суратлар борки, нафақат ўтмиш, балки буюк келажак, нурли истиқболдан ҳикоя қилади.

Кўнгилга кўчган табассум

Мана шу суратдаги болаларнинг беғубор кулгисига бир эътибор беринг-а. Кичкинтойларга хос шодлик, самимий миннатдорликдан ўзга маъно топа олмайсиз бу табассумдан. Улар давлат раҳбари билан бевосита учрашиб турганидан, Ўзбекистондаги барча болалар менинг фарзандим дейдиган ғамхўр бобожоннинг навбатдаги туҳфасини қабул қилиб олганидан хурсанд. Шунинг учун ҳар бирининг мурғак қалбига олам-олам қувонч жам бўлган.

Кейинги пайтларда шу суратга қайта-қайта қарайдиган бўлиб қолдим. Унинг қачон ва қаерда олингани эмас, балки сўзсиз сўзлаётган кўзлар эътиборимни кўпроқ тортади. Нигоҳларга қадалган нигоҳим тарқоқ мулоҳазаларимни мушоҳада чиғириғидан ўтказишга чорлайди. «Бу не чақириқ, қандай даъват?» дея ўйга толаман. Ва ниманидир, билишим керак бўлган қандайдир ҳақиқатни англагандай шууримни ёруғ ҳиссиётлар эгаллайди.

Бир-биримизга қайсидир сабаб ёки муносабат билан тилак билдирганимизда, албатта, «Юзингиздан кулги, лабингиздан табассум аримасин» дейишга одатланганмиз. Бир қарашда кундалик ҳаётимизда ишлатиладиган оддийгина гап бу. Бироқ доно халқимизнинг ақл булоғидан қайнаб чиққан мазкур иборанинг теран маънога эга ҳикмат эканлигини ҳам ушбу суратга такрор-такрор тикилганимдан кейин англаганимни яшириш ниятим йўқ.

Хўш, инсоннинг юзида чинакам кулги, лабида ширин табассум қачон пайдо бўлади? Болаларда бу нарса катталарнинг ғамхўрлиги ва меҳрибонлигини, уларнинг келажаги учун қайғураётганини сезган палладаёқ юзага чиқади. Айни шу таърифни ўсмир ёшларга нисбатан ҳам қўллаш мумкин. Бироқ фарзанд камоли учун яшаётган, унинг ҳеч кимдан кам бўлмаслиги учун астойдил меҳнат қилаётган ота-она, бобою момоларда бу жараён бошқача кўриниш олади.

Катталар қилаётган ишининг самарасини амалда кўрган тақдирдагина астойдил қувонади, чин юракдан хурсанд бўлади. Ва ана шу шодлик беихтиёр юздаги кулгичларда акс этади. Толиқиш ва чарчоқ ўрнини оний лаҳзаларда ўктам кайфият эгаллайди. Амалдаги самара деганимиз кўпроқ ўғил ёки қизимизнинг кўз қарашида ўз ифодасини топади.

Яна суратга қарайман. Кайфиятим кўтарилади унга тикилсам. Чунки болажонларнинг ширин кулгиси менинг кўнглимга кўчиб ўтгандай бўлади. Бобожоннинг юзидаги мамнунликни айтинг. У ҳам айнан шу жажжиларнинг қувончи, хурсандлиги туфайли эмасми?!

Ҳар сафар қўлимга олганимда узоқ қараб турадиган бу суратни менга Ҳамро Матвалиев берганди. Дарвоқе, сиз уни танимайсиз-а? Майли, мазкур сурат ҳақидаги ҳикоямизнинг давомида Ҳ.Матвалиевнинг кимлигини ҳам билиб оласиз...

Ёз ойлари эди. Бир куни Ҳамро ака билан Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг спорт мажмуаси ёнида учрашиб қолдик. Табиийки, салом-аликдан кейин ҳол-аҳвол сўрашасиз.

— Ҳа, ўзингиз қалайсиз, ишлар билан чарчамаяпсизми?

— Қилган меҳнатингдан каттаю кичик хурсанд бўлса, чарчаганингни ҳам билмас экансан, мана бунга қаранг, — дея суҳбатдошим сиз кўриб турган суратни қўлимга тутқазди. — Уларнинг мамнунлигига эътибор беринг. Менинг лойиҳам асосида қурилган болаларни соғломлаштириш майдончасига бошқа баҳонинг, эътирофнинг кераги йўқ.

— Шунақами, ҳаммани қувонтирган ишингизни менга ҳам кўрсатасизми?

— Албатта-да, қани, юринг.

— Демак, куни кеча Юртбошимиз келиб очган бу спорт комплексида менинг ҳам жиндек улушим бор денг.

— Ҳовво, бизам озғона бўлса-да ҳисса қўшдик.

Шевасидан дарров англаган бўлсангиз, Ҳамро ака асли Хоразм вилоятидан. Болалар билан ишлаш, ўйнаш жону дили. Шунинг учун ҳам ўқитувчи бўлиш, кичкинтойларга расм ва чизмачиликдан сабоқ бериш ниятида Бухоро педагогика институтининг бадиий графика факультетини тугатган. Аммо азалдан машҳур Хоразм ҳунармандлик мактабининг нодир намуналари уни турли чизмаларни яратишга қизиқтирарди. Ана шу қизиқиш ва янгиликка, яратувчанликка интилиш сабаб ўқитувчи Ҳ.Матвалиев айни вақтда ҳам архитектор-ҳайкалтарош, ҳам дизайнер-конструктор бўлиб танилди. Унинг лойиҳаларига бугун яқин хориж мамлакатлари ҳам харидор бўлиб турибди.

Нигоҳим суратга қадалган. Ҳа, унинг орқа фонида бундан беш йил бурун менга Ҳамро ака кўрсатган ўша болалар кўнгилочар-соғломлаштириш мажмуаси. Демак, суратнинг олинганига ҳам шунча бўлибди. Демак, унда тасвирланган болажонлар ҳам 5 ёшга улғайган. Агар ҳозир бу суратга уларнинг кўзи тушса, ширин хотираларни, ана ўша ҳаяжонли дамларни эслашлари тайин.

Савол туғилиши мумкин: нима учун кўнгилочар-соғломлаштириш? Сабаби — Ҳамро аканинг немислар тажрибаси негизида мамлакатимиз табиий ва иқлим шароитини инобатга олиб яратган қурилмаси бир қарашда кўнгилочар жойга ўхшайди. Аслида эса у соғломлаштириш мажмуи ҳисобланади. Мазкур қурилма шундай тузилганки, унда ўйнаган бола танасининг деярли барча аъзолари ҳаракатга келади. Ва бу билан оддий ўйин асносида ўсиб келаётган кичкинтойларнинг умуртқа поғонаси, бел ва елка қисмидаги бўғим ҳамда мускулларнинг бир маромда жисмоний ривожланиши таъминланади. Айниқса, ногирон болалар реабилитациясида мазкур қурилманинг алоҳида афзалликлари мавжуд.

Суратга қараб туриб, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳомийлик кенгашининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида Президентимиз куюниб айтган фикрлар хаёлимдан ўтади: жисмоний ва маънавий жиҳатдан етук авлодни тарбиялаш — Жамғарманинг асосий мақсадидир.

Болалар спорт билан шуғулланса, ота-онанинг кўнгли тўқ бўлади, уйда хотиржамлик бўлади. Шуни тушуниш керак, англаш керак. Спорт орқали боланинг дунёқараши ўзгаради. Кеча кўчада нима қилишини билмай юрган бола бирон-бир машғулот билан банд бўлса, ота-онасига ҳам бошқача кўз билан қарайди, оилада меҳр-оқибат, аҳиллик кучаяди.

Фалсафа фанида қуйидан юқорига, оддийдан мураккабга, деган ўзига хос тамойиллар кўп ишлатилади. Бундан хулоса қиладиган бўлсак, тилга олинган Жамғарма ҳам қайсидир маънода болалар боғчаларидаги кичкинтойларни спортга жалб қилишнинг йўлларини ахтарса асло ютқазмайди. Бунинг учун кўп бош қотириш шарт эмас. Ҳ.Матвалиевга ўхшаган усталарни топиб, уларнинг лойиҳасини экспертлар назаридан ўтказишнинг ўзи кифоя.

Яна суратга қарайман. Ҳозир нафақат пойтахтимизда, балки барча вилоятларда худди шунга ўхшаш кўнгилочар-соғломлаштириш мажмуаларини, унда мириқиб ўйнаётган — спорт билан шуғулланаётган, пировардида саломатлигини мустаҳкамлаётган болаларни кўриш мумкин. Бу — биринчиси. Иккинчидан, Марказий Осиёда ўхшаши бўлмаган ана шу мажмуалар шаҳар ва туманларимиз кўркига-кўрк қўшмоқда. Мисол тариқасида Самарқанд шаҳрида бунёд этилган мажмуани олиб кўринг. Вилоятнинг собиқ ҳокими Ш. Мирзиёевнинг бевосита қўллаб-қувватлаши натижасида қад ростлаган бу маскан доим болажонлар билан гавжум.

Боланинг кулгисидан-да кўпроқ завқ-шавқ бера оладиган хусусият ёки туйғу-тушунча бўлмаса керак. Айниқса, етти иқлимда болажон халқ дея ном қозонган бизнинг миллатимиз учун бу янада кенгроқ, янада теранроқ тасаввур уйғотади. Шоир айтганидек, болам деб яшайди дунёда ўзбек. Фарзанд учун яшаш — келажак учун яшаш, ўғил-қизнинг келажаги ҳақида қайғурмоқ — юртнинг эртаси тўғрисида қайғурмоқ дегани. Муносиб ворисларни тайёрлаш, қобил фарзандларни тарбиялаш — Ватанимизнинг, давлатимизнинг келажаги буюк дегани.

Мана шу суратга яна бир бор қаранг. Ундаги нигоҳларнинг табассуми кўнглингизга эзгулик нури бўлиб кўчажак. Бугун мамлакатда амалга ошираётган каттакичик ислоҳотларимиз, улуғ мақсадларни кўзлаб қилаётган меҳнатимизнинг ҳаммаси ана шу жажжигина гулгин юзлардаги кулгининг ҳеч қачон сўнмаслиги учун эмасми? Умидларга лиммолим кўзлар сизни янада ташаббускор, янада яратувчан бўлишга, янги лойиҳалар устида ишлашга илҳомлантирмаяптими?!

Меҳр кўзда, дейишади. Мен буни кўз кўнгилнинг «монитори» деб тушунаман. Кўнгилдаги тасвир кўзда акс этади. Шу маънода, суратдаги нигоҳлар ҳам қалбдаги, юракдаги тасвирларни намойиш этмоқда. Нима дедингиз?

Озод РАЖАБОВ.

Хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлида

(Давоми. Боши 1-бетда).

келиб чиқишининг сиёсий сабабларидан чалғитиши мумкин.

Афғонистондаги вазият ҳақида гапирар экан, америкалик олим аксилтеррор операцияларини амалга ошириш учун ҳозирнинг ўзида 20 миллиард АҚШ долларидан ортиқ маблағ сарфланганлигини қайд этди. Шунингдек, ушбу мамлакатнинг иқтисодий тикланиши учун йирик молиявий маблағларни йўналтириш зарур. У янги афғон конституциясининг баъзи бандлари кўп миллатлилик ва этник гуруҳлар ўртасидаги мавжуд қарама-қаршиликлар шароитида мамлакатдаги аҳволнинг беқарорлашишига олиб келиши мумкин, дея огоҳлантирди.

Ж.Маршалл номли марказ профессори Н.Пратт терроризмга пухта тузилма ва тизимга эга умумий душман сифатида таъриф берди. Европада янги мусулмонларнинг иккинчи-учинчи авлоди вакилларини ёллашга бўлган интилиш яққол намоён бўлаяпти. Унинг фикрича, нафақат терроризмга қарши курашмоқ даркор, балки ёшлар онгига тиқиштиришга ҳаракат қилинаётган ўта хавфли мафкурага ҳам йўл бермаслик керак.

ГФР Ички ишлар федерал вазирлиги комиссари К.Бутт ўз чиқишини наркотрафикнинг трансмиллий хавфсизликка таҳдиди мавзусига бағишлади. У наркобизнес сиёсий ва иқтисодий тизимлар ҳамда бутун жамиятга беқарорлаштириш таъсирини ўтказаётганлигини таъкидлади. Сўнгги пайтларда жиноятчи тўдаларнинг наркотик моддалар транзити учун Буюк Ипак йўли, жумладан, Марказий Осиё давлатларидан фойдаланишга бўлган интилиши кучайиб бораяпти. Шу муносабат билан К.Бутт транзит мамлакатлар ҳам аста-секин наркотиклар истеъмол қилувчи ҳудудларга айланиб қолиши мумкинлигидан огоҳ этди. Унинг ахборотига кўра, ўтган йили Тожикистонда ўн тоннага яқин миқдорда наркотик моддалар ушланган ва уларнинг ярмидан кўпи кам тозаланган героин бўлган. Ушбу наркотиклар минтақанинг ўзида сотишга мўлжаллангани кўзга ташланиб турибди, чунки паст сифатли героинни Европага етказиш иқтисодий жиҳатдан ҳамда юқори даражали таваккалчилик ва хавф-хатар маъносида мақсадга мувофиқ эмасдир. Бундай шароитда наркотрафикка қарши кураш бўйича икки томонлама ва кўп томонлама битимлар имзолаш, наркотиклар савдоси билан шуғулланаётганларга нисбатан жазо чораларини кучайтириш, бу йўналишдаги олдини олиш ҳаракатлари стратегиясини ишлаб чиқишнинг аҳамияти ошиб бораяпти.

Халқаро анжуман иштирокчиларининг бу каби кўплаб фикр-мулоҳазалари ишчи гуруҳлар фаолияти давомида муҳокама қилинди, минтақавий хавфсизликни мустаҳкамлаш, ягона минтақавий бозорни яратиш ва Марказий Осиёда наркотрафикка қарши курашни кучайтиришга оид тавсиялар ишлаб чиқилди. Анжуман иштирокчилари Ўзбекистон томонидан олдинга сурилган Марказий Осиё Минтақавий ахборот-мувофиқлаштириш марказини тузиш бўйича ташаббусни қўллаб-қувватлашди.

Умумий мулоҳазаларга кўра анжуман минтақа учун эътиборли воқеа бўлди. Энди таклиф қилинган тавсияларга асосланган ҳолда Марказий Осиёда минтақавий хавфсизликни мустаҳкамлашнинг амалий воситаларини яратиш бўйича ҳаракатлар кутилмоқда.

"Жаҳон" АА.

Капитал қурилиш: ТУБ БУРИЛИШГА ЭРИШИШ УЧУН

устувор вазифалар нималардан иборат?

(Давоми. Боши 1-бетда)

2. Ҳукуматнинг 12 та қарори ва яна 32 та меъёрий ҳужжат

— Аввало, шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Фармон, қарорлар ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда 2003-2004 йилларда лойиҳа ва пудрат қурилиш ташкилотларини давлат тасарруфидан чиқариш ҳамда хусусийлаштириш жараёнларини тўлиқ тугаллаш вазифаси ўртага қўйилди, — дея сўзида давом этди Саттор Мустапович. — Хусусан, белгиланган ана шу муддат мобайнида Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 12 сентябрдаги 395-сонли қарорининг 1-иловасига мувофиқ, 118 та лойиҳа-қидирув ташкилоти тўласинча хусусийлаштирилади. «Ўзбекэнерго» давлат акциядорлик компаниясининг «Иссиқликэлектрлойиҳа» ва «Қишлоқэнерголойиҳа» акциядорлик жамиятлари, шунингдек, «Ўзмевасабзавотузумсаноатлойиҳа», «Ўзқишлоқлойиҳа», «Донлойиҳа», «Алоқаинвест», «Таъмиршунослик», «Ўзмеъморқурилишлойиҳа» ҳиссадорлик жамиятлари, «Ўзбеккоммуналлойиҳа», «Тошкент-тадқиқот» институтлари ва бошқалар шулар сирасига киради.

Уларда давлат активлари, шу жумладан, сотишга тавсия қилинаётган давлат улуши 25 фоиздан 100 фоизга тенг. Бу лойиҳа-қидирув ташкилотлари негизида хусусий ва қўшма корхоналар ташкил этилиб, лойиҳа ишлари бозорида рақобат муҳити яратилади. Паст рентабелли ва зарар кўриб ишлаётган пудрат қурилиш ташкилотларини хусусийлаштиришда, агар тегишли инвестиция мажбуриятлари бўлган тақдирда, қонун ҳужжатларига мувофиқ, объектлар текинга берилади.

— Марказлаштирилган манбалар асосида жалб этиладиган инвестиция ҳисобидан амалга ошириладиган қурилишларни ташкил этишнинг асосий шакли — бу жамики ишларни бажариш ва иншоотларни тўлиқ қуриб, уларни фойдаланишга топшириш эканлиги ҳам Фармонда алоҳида уқтириб ўтилган. Шу ўринда «марказлашган манбалар» деган тушунчага изоҳ бериб ўтолмайсизми?

— «Марказлашган манбалар» деганда, одатда бюджетдан ажратмалар, давлат бюджети таркибида жамланадиган давлат мақсадли жамғармалари маблағлари ва ҳукумат қарорларида белгиланган бошқа манбалар тушунилади.

Тушунчалар ҳақида гап очилган экан, «Капитал қурилишнинг ўзи нима?», «Буюртмачи ким?», «Танлов савдолари нимани англатади?» деган саволларга ҳам жавоб беришга тўғри келади. Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 3 июлдаги «Капитал қурилишда танлов савдолари тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 302-сонли қарорида биринчи тушунча хусусида шундай дейилган: «Капитал қурилиш — янги қурилиш, корхоналарни кенгайтириш, реконструкция қилиш, замонавийлаштириш ва техника билан қайта жиҳозлаш, объектлар ва асосий воситаларни мукаммал таъмирлаш, шу жумладан, лойиҳа-қидирув ишларини бажариш».

Энди «Буюртмачи» тушунчасига келсак, у инвестор ёки товарлар, ишлар ва хизматлар харидини амалга ошириш учун амалдаги тартибда ана шу инвестор томонидан белгиланган юридик шахсдир. Биласизми, авваллари ҳар бир ҳудудда 5-6 тадан буюртмачи бўларди. Яъни, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари бўлимлари ва дирекциялари бўлиб, улар капитал қурилиш бўйича бюджет буюртмачиларининг ҳудудий хизматларини бажарарди. Ҳозирда ҳаммаси тугатилиб, ҳокимликларда марказлаштирилган манбалар ҳисобига маблағ билан таъминланаётган объектлар қурилиши учун ягона буюртмачи хизматлари ташкил этилмоқда.

395-сонли қарорнинг 2-иловасида, шу билан бирга, буюртмачи билан пудратчининг масъулияти, мажбуриятлари ва жавобгарлиги, тўлиқ бажариладиган ишларни молиялаш ва кредитлаш механизми ҳам аниқ белгилаб берилган. Бу ўз навбатида инвестиция жараёнида қатнашувчи ҳар субъектнинг қурилишда пировард натижаларга эришишига, унинг қиймати пасайтиришига, иншоотларнинг ўз вақтида, сифатли топширилишига, тугалланмаган қурилиш ҳажмларини кескин камайтиришига олиб келади.

Буюртмачи ва пудратчи, бош пудратчи ва субпудратчилар, лойиҳа ташкилоти ва [illegible]ри ҳамда асбоб-ускуналар, қурилиш ашёлари ва конструкцияларини етказиб берувчилар ўртасидаги муносабатлар, албатта, фақат шартнома асосида ўрнатилади. Бироқ буюртмачи номидан иш кўрувчи оралиқ бўғинлар, воситачи тузилмалар қурилиш материаллари ва ишлари қийматининг сунъий равишда қимматлашувига олиб келиши ҳисобга олиниб, уларнинг бундай муносабатлар тизимида иштирок қилиши тақиқланди.

Бундан ташқари, ҳукуматнинг юқорида номи келтирилган 302-сонли қарорига кўра, қурилишда танлов савдолари ўтказишни ташкил этишнинг бутун тизимини сифат жиҳатидан янги поғонага кўтариш мақсадида махсус Низом ишлаб чиқилди.

Хўш, танлов савдолари нимани билдиради? Танлов савдолари — бу танлов ҳужжатларида назарда тутилган мезонлар ва шартларга мувофиқ, товар етказиб берувчи, ишларни бажарувчи ва хизматлар кўрсатувчини танлаш усули. Унинг асосий қатнашчилари инвестор, буюртмачи, танлов савдолари ташкилотчиси, танлов комиссияси ва оферентлар (малака танловидан ўтган ва офертаси танлов савдолари ташкилотчиси томонидан рўйхатдан ўтказилган талабгорлар)дир. Лекин пудратчи ташкилотлар зарур айланма маблағларга ёки банкнинг тегишли кафиллигига эга бўлишлари шарт. Акс ҳолда, улар бу танловга қўйилмайди. Шу боис Молия вазирлиги томонидан банклар билан бирга пуд[illegible]

Фармоннинг муҳим бўлимидан яна бири — капитал қурилишда нарх белгилашнинг замонавий усулларини кенг қўллаган ҳолда инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда жорий шартномавий нархларга ҳам босқичма-босқич ўтишдир.

Фармон талабларига мувофиқ, шунингдек, республика Инвестиция дастури сифат жиҳатидан янгича ёндашувлар билан шакллантирилади. Ушбу дастур уч йилга мўлжаллаб ишлаб чиқилади. Шунда у лойиҳа-қидирув ишларидан бошлаб иншоотни фойдаланишга топширгунга қадар бўлган бутун жараённи эътиборга олишга ёрдам беради. Қурилишни унинг реал молиялаш манбалари билан тўлиқроқ боғлаш имконини яратади. Бу ўз навбатида инвестиция лойиҳаларини рўёбга чиқариш самарадорлигини оширишга кўмаклашади.

Лойиҳа ва қурилиш ишлари сифатли бажарилиши, меъморий безаш, қурилиш меъёрлари, қоида ва андозаларига риоя қилиш, иншоотларнинг ўз вақтида ишга туширилиши ҳамда лойиҳа ва қурилиш ишлари қийматининг сунъий равишда оширилиши устидан ҳам назорат кучайтирилади. Шу мақсадда Вазирлар Маҳкамаси 2003 йил 2 декабрда «Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Унга кўра, бу қўмитанинг ваколатлари ҳамда масъулияти [illegible] бошқариш бўйича ягона давлат ташкилоти сифатида эътироф этилиб, лойиҳалаш ва қурилишга доир сифат ҳамда белгиланган талабларни бузганлик учун жарима солиш ва бошқа жазо чораларини қўллаш юзасидан унинг ҳуқуқлари кенгайтирилди. Қўмита таркибида эса капитал қурилишда иқтисодий ислоҳотлар ва нархларни шакллантириш ҳамда Қурилишда стандартлаштириш ва сертификатлаштириш республика марказлари очилди.

— Саттор Мустапович, сир эмас, юртимизнинг айрим минтақаларида у ёки бу даражада қурилиши тугалланмаган объектлар, фойдаланилмаётган асосий воситаларни учратиш мумкин. Улар — бойлигимиз. Қолаверса, ўша объектлар ҳудуд қиёфасини бузиб, бамисоли шоҳи сўзанага тушган ямоқдек, хунук манзара касб этмоқда. Уларнинг тақдири нима бўлади?

— Ушбу масаланинг ечими ҳам Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 16 сентябрдаги «Фойдаланилмаётган асосий воситаларни, қурилиши тугалланмаган объектларни консервация қилиш тўғрисидаги Низом»ни тасдиқлаш ҳақида»ги 401-қарорида ўз ифодасини топган. Мазкур Низомга биноан, бу борада уч йўл тутилади. Биринчиси — консервация қилиш (Консервация — асосий воситалар ёки қурилиши тугалланмаган объектларнинг тегишли қарор билан белгиланадиган даврда [illegible] фойдаланиш ёки қурилишни давом эттириш керак. Иккинчиси — танлов савдоларида сотиш. Ниҳоят, мабодо танлов савдоларида сотилмаса, улар бузилиб, барча воситалар бошқа объектларда ишлатилади.

— Сўнгги савол. Фармон ва қарорларда қурилиш ташкилотларига имтиёзлар ва енгилликлар ҳам берилганми?

— Албатта. Мисол учун, қурилиш материаллари, буюмлари ва конструкцияларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхоналар ва ташкилотлар, агар бундай маҳсулот турларини кўпайтириш ҳамда тайёрлаш ҳажмларини орттирмоқчи бўлсалар, уларни четдан олиб келиш чоғида божхона тўловлари бўйича беш йил муддатга имтиёзлардан фойдаланадилар.

Шу билан бирга, пудрат қурилиш ташкилотларининг 2003 йил 1 сентябрь ҳолатига кўра, Давлат бюджетига, бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига ва республика Йўл жамғармасига тўловлар бўйича қарзлари (шу жумладан, илгари кечиктирилган қарзлари) 2 йил муддатга кечиктирилди. Уларнинг 2003 йил 1 сентябрь ҳолатига кўра, муддати ўтказиб юборилган шундай тўловлари бўйича пеня ва жарималари эса ҳисобдан чиқарилди. Бу — 70 [illegible]ришга йўналтирилмоқда.

2006 йил 1 январгача бўлган даврда эса пудрат қурилиш ташкилотларининг улар томонидан қурилиш техникаси ва асбоб-ускуналар сотиб олишга йўналтирилган маблағлари даромад (фойда) солиғини ҳисоблаб чиқишда солиқ базасига киритилмайди.

Суғурталашда ҳам ўзгаришлар бор. Жумладан, объектларни давлат капитал қўйилмалари ҳисобига барпо этишда қурилиш таваккалчиликларини суғурта қилиш шунга доир харажатларни объект қурилишининг умумий қийматига киритган ҳолда амалга оширилади.

Яна бир янгилик шуки, илгари қурилиш ташкилотлари 20 дан ортиқ ҳисобот топширарди, эндиликда ҳужжатлар сони 13 тадан иборатдир.

Кўрилган барча чора-тадбирлар бугунги кунда ўз самарасини бера бошлади. Бир мисол. Наманган вилоятида «Резаксой» сув омбори қурилиши бўйича танлов ўтказилди. Унда Сариосиё туманидаги «Тўпаланг» сув омбори ва ГЭСи қурилиши» масъулияти чекланган жамияти ғолиб чиқди. Қурилишда суяги қотган Абдуғани Сангинов раҳбарлик қилаётган бу жамоанинг шундай ҳуқуқни қўлга киритиши бежиз эмас. Улар ўтган даврда бош пудратчи сифатида «Тўпаланг» сув омбори ва ГЭСида 90 фоиз бунёдкорлик ишларини бажарган бўлса, «Шўртан-Шеробод» газ тармоғида 27 фоиз, «Ғузор-Бойсун-Қумқўрғон» темир йўли қурилишида 18 фоиз юмушларини амалга оширишган. Наманган вилоятида эса ана шу қурувчилар 730 кун ичида 50 миллион куб метр оби-ҳаёт тўпланадиган янги сув омборининг дастлабки босқичини ишга туширадилар. Ёки бўлмаса, шу кеча-кундузда Андижон вилоятидан келган 4 та пудрат қурилиш ташкилоти жамоалари Тошкент шаҳрида янги объектларни барпо этмоқдалар. Нима, пойтахтда бундай ташкилотлар камми? Кўп, албатта. Гап шундаки, улар фақат танлов савдоларида ғолибликни қўлга киритганлар!

Буларнинг ҳаммаси капитал қурилишда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар янги босқичининг илк меваларидир. Бу мевалар қанча кўп бўлса, қурилишда ўзгаришлар юз бераверса, билингки, шаҳар ва қишлоқларимиз янгича қиёфа касб этиб, юртимиз кўркига-кўрк қўшилаверади.

Шундай бўлишига ишонгиси келади, кишининг. Зеро, Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил якунларига бағишланган йиғилишида капитал қурилиш соҳасидаги ислоҳотларга яна бир бор эътибор қаратилди. Тизимда бошланган ўзгаришларни изчил ва мантиқий давом эттириш 2004 йилдаги асосий устуворликлар деб ҳисобланди. Шундан келиб чиқиб, тармоқдаги ислоҳотларни жадаллаштириш учун тегишли комплекс зиммасига бир қатор вазифалар юклатилди. Жумладан, жорий йилда зарар кўриб ишлаётган, иқтисодий ночор пудратчи қурилиш ташкилотларини хусусийлаштириш ва тугатиш, лойиҳалаш ташкилотларини давлат тасарруфидан чиқариш, пудрат ва лойиҳалаш ишларининг тўла қимматли бозорини яратиш жараёнини тўлиқ ниҳоясига етказиш керак. Қурилиш ва лойиҳалаш ишлари даражаси оширилиб, буюртмаларни жойлаштириш бўйича танлов савдолари ўтказишда маъмуриятчиликка барҳам берилиши лозим. Қолаверса, қурилишда лойиҳалаш, смета ва технология интизомини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари кўрилиб, бозор иқтисодиёти талабларига мувофиқ, тизимда смета-норматив базани ва ҳисоб-китобларни тўлиқ янгилаш зарур. Бунда қурилиш сифатини оширишни ва қурилиш смета қийматининг сунъий равишда ошириб юборилишига йўл қўймасликни назарда тутган ҳолда, жойларда ягона буюртмачи хизматларини ташкил этишни тугаллаш даркор.

Икром ЎТБОСАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг

ҚАРОРИ

Янги таҳрирдаги «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Янги таҳрирдаги «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати (Ш.Мирзиёев) ўз қарорларини янги таҳрирдаги «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштирсин, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар ушбу Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ҳамда бекор қилишларини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 11 декабрь.

16

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

ВАЛЮТАНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ТЎҒРИСИДА

(янги таҳрири)

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари
2004 йил

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон Республикасида валютани тартибга солувчи давлат органидир.

Валютани тартибга солувчи давлат органи ўз ваколатлари доирасида:

Ўзбекистон Республикасида чет эл валютасининг ҳамда чет эл валютасидаги тўлов ҳужжатларининг муомаласи тартибини белгилайди;

миллий валютанинг чет эл валютасига нисбатан курсини аниқлаш механизмини белгилайди;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги банкларда норезидентлар томонидан миллий валютада ҳамда резидентлар ва норезидентлар томонидан чет эл валютасида ҳисобварақлар очиш ва уларни юритиш тартибини белгилайди;

резидент юридик шахслар томонидан Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги банкларда ҳисобварақлар очиш тартибини белгилайди;

резидентлар ва норезидентлар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудида миллий валютада чет эл валютасини сотиб олиш ва сотиш тартибини белгилайди;

Ўзбекистон Республикасида ва ундан ташқарида барча турдаги валюта операцияларини амалга оширади;

чет эл валютасида операцияларни амалга ошириш учун банкларга лицензиялар беришнинг умумий қоидаларини белгилайди, бундай лицензияларни беради ва чақириб олади, шунингдек банклар фаолиятини назорат қилади ва тартибга солиб туради;

жорий халқаро операцияларни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган одатдаги қисқа муддатли банк ва кредит механизмлари муддатининг чегарасини белгилайди;

кредитларни, қарзларни узиш учун ёки тўғридан-тўғри инвестициялар амортизацияси учун тўловларнинг мақбул суммалари миқдорини белгилайди;

чет эл валютаси билан боғлиқ бўлган ҳосила молиявий воситалар билан операциялар ўтказиш тартибини белгилайди;

капитал ҳаракати билан боғлиқ айрим валюта операцияларини амалга ошириш тартибини белгилайди;

8

Буклаш чизиғи

ваколатли банклар реестрини юритади ва эълон қилади;

ваколатли банклар учун очиқ валюта мавқеи лимитларини белгилайди;

қабул қилинган халқаро стандартларга мувофиқ валюта операциялари статистикасини тайёрлайди ва эълон қилади;

чет эл валютасидаги тушумнинг бир қисмини резидентлар томонидан мажбурий тарзда сотишнинг миқдори ва тартибини белгилайди;

валютани тартибга солиш масалалари бўйича барча юридик ва жисмоний шахслар бажариши мажбурий бўлган норматив ҳужжатлар қабул қилади, шунингдек қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

11-модда. Ваколатли банклар

Чет эл валютасида операцияларни амалга ошириш учун лицензияга эга бўлган банклар ваколатли банклардир.

Ваколатли банклар:

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида очиқ валюта мавқеи лимити доирасида чет эл валютасини сотиб олиш ва сотиш бўйича, шу жумладан ҳосила молиявий воситалар асосида чет эл валютасини сотиб олиш ва сотиш бўйича бевосита ўзаро, ўз мижозлари билан ҳамда валюта биржалари орқали, шунингдек халқаро бозорларда операцияларни амалга оширишга;

Ўзбекистон Республикасининг банкларида ва чет эл банкларида вакиллик ҳисобварақларига ҳамда бошқа ҳисобварақларга эга бўлишга;

нақд чет эл валютасини ҳамда чет эл валютасидаги тўлов ҳужжатларини жисмоний шахслардан сотиб олиш ва уларга сотиш операцияларини амалга ошириш учун айирбошлаш шохобчаларини очишга ҳақлидир.

Ваколатли банклар қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

12-модда. Валюта операцияларини амалга оширишга доир чекловлар

Валюта операцияларини амалга оширишга доир чекловлар жиноий фаолиятдан олинган даромад-

9

Қирқиш чизиғи — Қирқиш чизиғи

Жисмоний шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудига нақд чет эл валютасини олиб кириши чекловларсиз амалга оширилади.

Резидент жисмоний шахслар нақд чет эл валютасини олиб чиқиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларни кўрсатмасдан қонун ҳужжатларида белгиланган миқдордаги нақд чет эл валютасини Ўзбекистон Республикасидан бир йўла олиб чиқишлари мумкин.

Қонун ҳужжатларида белгиланган миқдордан ортиқ бўлган нақд чет эл валютасининг резидент жисмоний шахслар томонидан олиб чиқилиши уларда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ёки ваколатли банклар томонидан бериладиган, Ўзбекистон Республикасидан нақд чет эл валютасини олиб чиқиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатлар бўлган тақдирда амалга оширилади.

Норезидент жисмоний шахслар:

божхона декларациясига мувофиқ олиб кирилган нақд чет эл валютаси миқдоридаги нақд чет эл валютасини;

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва ваколатли банклар томонидан бериладиган, уларнинг нақд чет эл валютасини олиб чиқиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатлар бўлган тақдирда эса олиб кирилган нақд чет эл валютасидан кўп бўлган миқдордаги нақд чет эл валютасини Ўзбекистон Республикасидан бир йўла олиб чиқишлари мумкин.

Резидент ҳамда норезидент юридик шахслар томонидан нақд чет эл валютаси ва миллий валютани олиб кириш ҳамда олиб чиқиш бўйича операцияларни амалга ошириш тақиқланади, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва ваколатли банклар бундан мустасно.

Ваколатли банклар томонидан нақд чет эл валютаси ва миллий валютани олиб кириш ҳамда олиб чиқиш Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг рухсатномаси бўлган тақдирда амалга оширилади.

Резидент ва норезидент жисмоний шахсларнинг нақд миллий валютани олиб кириши ҳамда олиб чиқиши қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

14

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

ВАЛЮТАНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ТЎҒРИСИДА

(янги таҳрири)

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади Ўзбекистон Республикаси ҳудудида валюта операцияларини амалга ошириш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Валютани тартибга солиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Валютани тартибга солиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг валютани тартибга солиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Валюта бойликлари

Чет эл валютаси, чет эл валютасидаги қимматли қоғозлар, чет эл валютасидаги тўлов ҳужжатлари ва соф қуйма олтин валюта бойликлари ҳисобланади.

Чет эл валютаси муомалада бўлган ҳамда хорижий давлатда қонуний тўлов воситаси ҳисобланган банкнотлар, хазина билетлари ва тангалар кўринишидаги чет эл пул белгилари, муомаладан чиқарилган ёки чиқарилаётган ҳамда худди шу хорижий давлатнинг пул белгиларига алмаштирилиши лозим бўлган чет эл пул белгилари, шунингдек ҳисоб варақларда ва омонатларда бўлган хорижий давлат-

3

Қирқиш чизиғи

риш ва ишларни судларда кўриш муносабати билан давлат божи тўлаш;

суднинг, арбитражнинг, шунингдек тергов ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг қарорлари асосида пул маблағлари тўлаш;

халқаро конгресслар, симпозиумлар, конференцияларда, спорт ва маданий тадбирларда, шунингдек бошқа халқаро учрашувлар, кўргазмалар ва ярмаркаларда иштирок этганлик учун тўловлар, инвестиция билан боғлиқ ва моддий харажатлар бундан мустасно;

дафн қилиш билан боғлиқ тўловлар;

муаллифлик ҳақини тўлаш, патент божларини тўлаш ва интеллектуал мулк соҳасидаги лицензия шартномаларининг мажбуриятлари бўйича ҳақ тўлаш;

халқаро нотижорат ташкилотларига бадаллар;

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгиланадиган бошқа операциялар.

Жорий халқаро операциялар ва чет эл валютасини улар билан боғлиқ ҳолда сотиб олиш ёки сотиш чекловларсиз амалга оширилади.

8-модда. Капитал ҳаракати билан боғлиқ валюта операциялари

Капитал ҳаракати билан боғлиқ валюта операцияларига жорий халқаро операциялар ҳисобланмайдиган барча операциялар, шу жумладан:

инвестиция фаолиятини амалга ошириш;

кредитлар олиш ва бериш, лизинг операцияларини амалга ошириш;

кўчмас мулкни сотиб олиш ва сотиш;

хорижий давлатлардан маблағларни ҳисобварақлар ва омонатларга жалб этиш ҳамда хорижий давлатларда маблағларни ҳисобварақлар ва омонатларга жойлаштириш киради.

Ўзбекистон Республикасига тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш ва уларни репатриация қилиш, шунингдек тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни амалга ошириш муносабати билан олинган ҳуқуқлардан фойдаланиш чекловларсиз амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг дипломатия ва бошқа ваколатхоналари эҳтиёжлари учун Ўзбекистон Рес-

6

Буклаш чизиғи

тасини сотиб олиш ва сотиш бўйича операциялар миллий валютанинг чет эл валютасига нисбатан чет эл валютасига бўлган талаб ҳамда таклифнинг жорий нисбати асосида шаклланадиган алмашув курси бўйича амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистика ҳисоботи ҳамда бошқа ҳисобот мақсадлари учун, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ҳудудида божхона ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаш учун миллий валютанинг чет эл валютасига нисбатан курсини мунтазам равишда белгилаб боради.

16-модда. Резидентларнинг ҳисобварақлари

Резидентлар Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ваколатли банкларда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгиланган тартибда чет эл валютасида ҳисобварақлар очишлари мумкин.

Резидент юридик шахсларнинг чет эл валютасидаги маблағлари Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ваколатли банклардаги валюта ҳисобварақларида сақланади ва улар томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ мустақил равишда фойдаланилади.

Резидент юридик шахслар томонидан олинадиган чет эл валютаси, шу жумладан товарлар (ишлар, хизматлар) экспортидан олинган валюта тушуми, агар Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқача қоида белгилаган бўлмаса, уларнинг ваколатли банклардаги ҳисобварақларига ўтказилиши шарт.

Резидент юридик шахслар Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги банкларда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгиланган тартибда миллий валютада ва чет эл валютасида ҳисобварақлар очишга ҳамда улардан фойдаланишга ҳақлидир.

Ўзбекистон Республикасининг резидент жисмоний шахслари, дипломатия ва бошқа ваколатхоналари, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ташкилотларининг чет элдаги, хўжалик ёки бошқа тижорат фаолияти билан шуғулланмайдиган ваколатхоналари Ўзбекистон Республикасидан ташқарида

11

O'zBM

O'ZBEKYENGILSANOAT
BURSEL MITSUBISHI
CHINOZ TO'QIMACHI LTD
JV

«ЧИНОЗ ТЎҚИМАЧИ»

ЎЗБЕК-ТУРК-ЯПОН ҚЎШМА КОРХОНАСИ

Халқаро ISO 9001-2000 Чинозда

«Ўзбекенгилсаноат» компанияси тарихида биринчи бўлиб ўз маҳсулотига Халқаро ISO 9001-2000 сифат бошқаруви тизими сертификатини қўлга киритди.

2001 йил, яъни Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 10 йиллигида юбилей объекти сифатида ишга тушган бу корхона 2003 йил охирида 21245000 АҚШ долларилик маҳсулотини АҚШ, Канада, Бельгия, Португалия, Греция, Италия, Франция, Туркия, Россия ва бошқа чет давлатларга экспорт қилди.

Шу билан бир қаторда республика ички бозорида ҳам ўз мавқеига эга бўлди. Ҳозир корхона маҳсулотига ташқи ва ички бозорда талаб катта (харидор эътиборини қозониш учун маҳсулот ва хизматлар сифатини доимий ривожлантириш «Чиноз Тўқимачи» қўшма корхонаси ходимларининг асосий вазифасидир).

Корхона таъсисчиларидан бўлган «Ўзбекенгилсаноат» ДАК ва Туркиянинг «Бурсел» фирмаси хомашёдан ташқари тайёр кийим-кечакларни ҳам экспорт қилиш мақсадида Чирчиқ шаҳрида янги «Бурсел-Тошкент-Текстил» қўшма корхонасини ишга тушириш арафасида.

«Чиноз Тўқимачи» ЛТД.

ларни легаллаштиришга ҳамда терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш мақсадида белгиланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки иқтисодий хавфсизликка таҳдид юзага келганда валюта операцияларини амалга оширишни вақтинча тўхтатиб қўйишга ёки уларга доир чекловлар жорий этишга ҳақли.

13-модда. Жисмоний шахсларнинг валюта бойликлари ва улардан фойдаланилиши

Жисмоний шахслар:

ўз мулкида Ўзбекистон Республикасига олиб кирилган, ўтказилган ёки жўнатилган, Ўзбекистон Республикасида олинган ёки сотиб олинган валюта бойликларига эга бўлишга;

ваколатли банкларда ва уларнинг филиалларида чет эл валютасида ҳисобварақлар очиш ҳамда омонатлар қўйишга;

банк ҳисобварақларини очган ҳолда ёки бундай ҳисобварақларни очмай туриб халқаро пул жўнатмаларини амалга оширишга;

валюта бойликларини қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикасига ўтказиш, олиб кириш ва жўнатишга, шунингдек Ўзбекистон Республикасидан ўтказиш, олиб чиқиш ва жўнатишга;

валюта бойликларидан қонун ҳужжатларига мувофиқ мустақил равишда фойдаланишга;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлишга ҳақли.

14-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл валютасини сотиб олиш ва сотиш

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл валютасини сотиб олиш ва сотиш:

юридик шахслар томонидан ваколатли банклар орқали;

жисмоний шахслар томонидан ваколатли банклар, уларнинг филиаллари ва айирбошлаш шохобчалари орқали амалга оширилади.

15-модда. Миллий валютанинг чет эл валютасига нисбатан курси

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл валю-

10

Буклаш чизиғи

публикасидан ташқарида кўчмас мулк объектларини олиш ва уларни қуриш бўйича капитал ҳаракати билан боғлиқ валюта операциялари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорига биноан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида норезидентлар томонидан кўчмас мулкни олиш ва сотиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл валютасидаги қимматли қоғозлар муомаласи, резидентлар томонидан чет эл валютасидаги қимматли қоғозлар сотиб олиниши, шунингдек резидентлар чиқарган қимматли қоғозларнинг норезидентлар томонидан сотиб олиниши тартиби қимматли қоғозлар бозорини тартибга солиш ва мувофиқлаштириш бўйича ваколатли давлат органи томонидан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки билан биргаликда белгиланади.

Ушбу модданинг иккинчи — бешинчи қисмларида назарда тутилмаган капитал ҳаракати билан боғлиқ валюта операциялари резидентлар томонидан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки белгилайдиган тартибда амалга оширилади.

9-модда. Чет эл валютаси билан боғлиқ бўлган ҳосила молиявий воситалар

Чет эл валютаси билан боғлиқ бўлган ҳосила молиявий воситалар (валюта деривативлари) чет эл валютаси олди-сотдиси бўйича шартномалар бўлиб, уларда белгиланган мажбуриятлар муайян муддат ўтгач ёки чет эл валютасининг қийматига ёхуд унинг курси ўзгаришига боғлиқ равишда бажарилиши мумкин.

Чет эл валютаси билан боғлиқ бўлган ҳосила молиявий воситалар бўйича операциялар:

ваколатли банклар томонидан ўзаро ёки чет эл банклари билан чекловларсиз, очиқ валюта мавқеи лимити доирасида;

агар шартнома тузиш жорий халқаро операцияларни ўтказиш билан боғлиқ бўлса, банкларнинг мижозлари томонидан ваколатли банклар орқали амалга оширилади.

10-модда. Ўзбекистон Республикасининг валютани тартибга солувчи давлат органи

7

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг
ҚОНУНИ

«Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган **«Валютани тартибга солиш тўғрисида»**ги Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, №5, 225-модда; 1994 йил, №11, 285-модда) ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилиб, унинг янги таҳрири тасдиқлансин (илова қилинади).

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 11 декабрь.

2

Буклаш чизиғи

20-модда. Валютани назорат қилувчи органлар

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси ва Давлат божхона қўмитаси Ўзбекистон Республикасида валютани назорат қилувчи органлардир.

Ўзбекистон Республикасида резидентлар ва норезидентлар томонидан амалга оширилаётган валюта операцияларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлигини валютани назорат қилувчи органлар ўз ваколатлари доирасида белгиланган тартибда назорат қиладилар.

21-модда. Валюта операциялари бўйича ҳисобот

Валюта операциялари бўйича ҳисобот тақдим этиш тартибини, ҳисоботнинг турлари, шакли ва уни тақдим этиш муддатларини Ўзбекистон Республикаси Марказий банки валютани назорат қилувчи бошқа органлар билан биргаликда уларнинг ўз ваколатлари доирасида белгилайди.

Норезидентларнинг валюта операциялари бўйича ҳисобот тақдим этишига доир талаблар валюта операцияларининг фақат Ўзбекистон Республикаси ҳудудида амалга оширилган қисмига нисбатан белгиланиши мумкин.

Жисмоний шахслар чет эл валютасини сотиб олиш ва сотиш бўйича ҳисобот тақдим этмайдилар.

22-модда. Низоларни ҳал қилиш

Валюта операцияларини амалга ошириш соҳасидаги низолар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал қилинади.

23-модда. Валютани тартибга солиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Валютани тартибга солиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

15

Қирқиш чизиғи

ҳисобварақлар очишига ҳамда бу ҳисобварақлардан фойдаланишига уларнинг фақат хорижда бўлиши ва фаолият кўрсатиши даврида йўл қўйилади. Уларнинг чет элда бўлиши ёки фаолият кўрсатиши тугагач, ҳисобварақлар ёпилиши лозим, ҳисобварақлардаги маблағларнинг қолдиқлари эса Ўзбекистон Республикасига ўтказилади.

17-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида норезидентларнинг ҳисобварақлари

Ўзбекистон Республикасида вақтинча турган норезидент жисмоний шахслар, иммунитет ҳамда дипломатик имтиёзлардан фойдаланадиган чет эл дипломатия ва бошқа расмий ваколатхоналари, халқаро ташкилотлар ҳамда уларнинг филиаллари, шунингдек хорижий ташкилотларнинг Ўзбекистон Республикасида хўжалик ёки бошқа тижорат фаолияти билан шуғулланмайдиган ваколатхоналари Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ваколатли банкларда миллий валютада ва чет эл валютасида ҳисобварақлар очишга ҳамда улардан фойдаланишга ҳақлидир.

Ваколатли банкларнинг вакиллари бўлган чет эл банклари ваколатли банкларда миллий валютада ва чет эл валютасида вакиллик ҳисобварақлари ҳамда бошқа ҳисобварақлар очиш ҳуқуқига эга.

18-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл валютасида ҳисоб-китоблар ва тўловлар

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида барча ҳисоб-китоблар ва тўловлар миллий валютада амалга оширилади, ушбу модданинг иккинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳисоб-китоблар ва тўловларни чет эл валютасида амалга оширишга қуйидаги ҳолларда йўл қўйилади:

қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда кредитларни олиш ва қайтаришда;

ваколатли банклардаги омонатларга пул маблағлари қўйишда, омонатлар бўйича фоизлар тўлашда;

банкнинг чет эл валютасидаги операциялар бўйича воситачилик ҳақини ундиришда;

чет эл валютасида ифодаланган банк кафолатларини бериш ва улар юзасидан тўловларни амалга

12

резидентлар ва норезидентлар ўртасида миллий валютадаги операциялар.

Валюта операциялари жорий халқаро операцияларга ҳамда капитал ҳаракати билан боғлиқ валюта операцияларига бўлинади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида соф қуйма олтин муомаласи тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

7-модда. Жорий халқаро операциялар

Жорий халқаро операцияларга қуйидагилар киради:

ташқи савдо, бошқа жорий фаолият олиб борилиши, шу жумладан хизматлар кўрсатилиши муносабати билан, шунингдек одатдаги қисқа муддатли банк ва кредит механизмлари ишлаши муносабати билан тўланиши зарур барча тўловлар;

фоизлар ва бошқа даромадлар кўринишида, шу жумладан банк омонатлари, кредитлар ҳамда лизинг бўйича олинадиган фоизлар ва бошқа даромадлар шаклида, шунингдек бошқа инвестициялардан олинадиган соф даромад шаклида тўланиши зарур тўловлар;

кредитларни, қарзларни узиш учун ёки тўғридан-тўғри инвестициялар амортизацияси учун мақбул суммаларни тўлаш;

савдо билан боғлиқ бўлмаган пул жўнатмаларининг мақбул суммалари.

Савдо билан боғлиқ бўлмаган пул жўнатмаларига қуйидагилар киради:

иш ҳақи, стипендиялар, пенсиялар, алиментлар тўлаш;

ходимларни Ўзбекистон Республикасидан ташқарига хизмат сафарига юбориш билан боғлиқ харажатларни тўлаш;

таълим ва даволаниш учун ҳақ тўлаш;

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги дипломатия ва бошқа ваколатхоналари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро ёки ҳукуматлараро ташкилотлар ҳузуридаги доимий ваколатхоналари таъминоти учун ҳақ тўлаш;

нотариал ва тергов ҳаракатлари билан боғлиқ тўловлар, шунингдек бундай ҳаракатларни амалга оши-

5

ларнинг пул бирликларидаги ҳамда халқаро пул ёки ҳисоб-китоб бирликларидаги маблағлардир.

Чет эл валютасидаги қимматли қоғозлар «Қимматли қоғозлар ва фонд биржаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ёки хорижий давлатларнинг қонун ҳужжатларига мувофиқ қимматли қоғозлар жумласига киритилган, қиймати чет эл валютасида ифодаланган пул ҳужжатларидир.

4-модда. Ўзбекистон Республикасининг резидентлари

Ўзбекистон Республикасининг резидентлари (бундан буён матнда резидентлар деб юритилади) қуйидагилардир:

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари;

Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар;

Ўзбекистон Республикасининг ҳудудида рўйхатдан ўтган юридик шахслар;

Ўзбекистон Республикасининг иммунитет ва дипломатик имтиёзлардан фойдаланадиган хориждаги дипломатия ҳамда бошқа ваколатхоналари, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ташкилотларининг чет элдаги, хўжалик ёки бошқа тижорат фаолияти билан шуғулланмайдиган ваколатхоналари.

5-модда. Ўзбекистон Республикасининг норезидентлари

Ўзбекистон Республикасининг норезидентлари (бундан буён матнда норезидентлар деб юритилади) дейилганда ушбу Қонуннинг 4-моддасига мувофиқ резидентлар жумласига кирмайдиган шахслар тушунилади.

6-модда. Валюта операциялари

Валюта операцияларига қуйидагилар киради:

валюта бойликларига бўлган мулк ҳуқуқининг ва бошқа ҳуқуқларнинг ўзга шахсга ўтиши ҳамда валюта бойликларини тўлов воситаси сифатида ишлатиш билан боғлиқ операциялар;

валюта бойликларини Ўзбекистон Республикасига олиб кириш ва жўнатиш, шунингдек Ўзбекистон Республикасидан олиб чиқиш ва жўнатиш;

халқаро пул жўнатмаларини амалга ошириш;

4

оширишда;

ваколатли банклар, уларнинг филиаллари ва айирбошлаш шохобчалари орқали чет эл валютасини сотиб олиш ва сотишда;

юридик шахсларнинг устав фондига (устав капиталига) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда валюта бойликларини киритишда;

хайрия мақсадларида амалга ошириладиган операцияларда;

мерос ҳуқуқи бўйича валюта бойликларини олишда;

божсиз савдо дўконларидаги ҳисоб-китоблар, шунингдек халқаро йўналишларда ташишда транспорт воситаларининг қатнов йўлларида йўловчиларга товарлар сотиш ва хизматлар кўрсатишдаги ҳисоб-китоблар билан боғлиқ операцияларда;

норезидентлар билан товарларни бошқага ўтказиш, ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш, ахборотни, интеллектуал фаолият натижаларини, шу жумладан уларга бўлган мутлақ ҳуқуқларни бошқага ўтказиш тўғрисида шартномалар тузиш ва уларни бажариш билан боғлиқ хизматлар комиссионерлар (агентлар) томонидан кўрсатилаётганда комиссионерлар (агентлар) ва комитентлар (принципаллар) ўртасида амалга ошириладиган операцияларда;

Ўзбекистон Республикасидан олиб чиқилаётган ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кирилаётган юкнинг транзити, уни ташиш билан боғлиқ хизматлар экспедитор, ташувчи ва фрахтчи томонидан кўрсатилаётганда транспорт экспедицияси, ташиш ҳамда чартер (фрахтлаш) шартномалари бўйича операцияларда;

қимматли қоғозларни қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда сотиб олиш ва сотишда;

резидентлар томонидан резидентлар ҳамда норезидентлардан пластик тўлов ва кредит карточкалари бўйича тўловларни қабул қилишда;

қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда суғурта ва қайта суғурта шартномалари бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни амалга оширишда;

қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа ҳолларда.

19-модда. Нақд чет эл валютаси ва миллий валютани олиб кириш ҳамда олиб чиқиш

13

Уч аллома руҳларини шод этиб

(Давоми. Боши 1-бетда).

Қўлёзмаларни кўздан кечирарканмиз, аждодларимиз салобатини ҳис этамиз, рангтасвирлар улуғ сиймоларимизнинг ҳаёт ва ижодларидан сўзласа, мўъжаз санъат намуналари ўзининг нозиклиги, ранглар жилоси билан кишини мафтун этади. Кўргазманинг моҳияти, мақсади ҳақида тадбир ташаббускори Абдулмажид Мадраимов бизга қуйидагиларни гапириб берди:

— Ушбу даҳолар ҳаёти ва ижоди халқимиз маънавий оламини бойитиши, бадиий ижод ривожига жуда катта таъсир ўтказиши билан ажралиб туради. Шунинг учун бугунги кўргазмани қутлуғ байрам, деб атасак ҳам муболағa бўлмас. Кўргазмага асосан уч йўналишдаги асарлар қўйилган. Биринчиси, халқимиз бадиий даҳоси учун асос бўлган мўътабар қўлёзмалардир. Шарқ қўлёзмалари ўтмиш аждодларимиз ижодий меросини, донишмандлигини бизга етказувчи ноёб обидалардир. Кўргазмага тарихчи олим Ҳайдар Бобобековнинг шахсий мажмуасидаги энг ноёб қўлёзма асарлар қўйилган. Улардан бири XIV асрга оид "Муликот ал мусобих" номли ҳадис илмига доир китобдир. Бу асар Имом Бухорий, Имом ат-Термизий ва бошқа буюк муҳаддислар меросидан илҳомланиб яратилган. Унинг қоғози ноёб, қалин ва оҳорланган. Шунга ўхшаш яна бир эътиборли қўлёзма Баҳоуддин Нақшбанд ҳаёти тўғрисидаги манoқибдир. Китоб бошланишига турли ранглар билан ажойиб унвон нақши битилган. Ушбу китоб, шунингдек, энг қадимийлиги билан ҳам қимматлидир. Баҳоуддин Нақшбанд таълимоти Темурийлар давридаги етакчи тасаввуфий таълимот саналган. Бу қўлёзмалар замонавий ҳунармандларнинг асарлари ҳам намойиш этилди. Замондош мусаввирларнинг асарлари ҳам уч даҳо ижодини ўзларига хос тарзда намоён этгани билан аҳамиятлидир.

Кўргазманинг учинчи қисмида уч аллома ҳаёти ва ижоди нафис миниатюраларда акс эттирилди. Бу ерда етакчи миниатюрачи мусаввирлар Шомаҳмуд Муҳаммаджонов, Хуршид Назиров, Тоҳир Болтабоевлар билан бир қаторда республика бадиий коллежи ўқувчиларининг ҳам энг сара асарлари жой олган.

Тадбирда намойиш этилаётган асарларни томоша қиларканмиз, мустақиллик даврида давлатимиз раҳбарининг ижод аҳлига, хусусан, ёш Беҳзодларга кўрсатаётган юксак эътибори ўз самарасини бераётганлигига яна бир бор шоҳид бўламиз.

Бугунги кунда республикамизда юзлаб иқтидорли миниатюрачи мусаввирлар ижод қилаётгани, уларнинг иқтидори тобора чархланиб, бўй кўрсатаётгани ушбу кўргазмада ҳам яққол кўзга ташланди.

Ишонамизки, яқин кунларда ўз фаолиятини бошлайдиган Беҳзод номли музейда ўтмиш осори-атиқалари билан бир қаторда замонамиз истеъдодларининг асарлари ўрин олиб, халқимизнинг уларда акс этадиган бой тарихи, миллий анъаналари ҳамда миллий истиқлол ғояси барча санъатсеварлар учун ибрат бўлиб қолажак.

Ортиқ Файзуллаев яратган лавҳаларда янада яққолроқ кўзга ташланади.

Кўргазмада иқтидорли мусаввирлар Темур Саъдуллаев, Содиқ Раҳмонов ва Раҳимжон Пирмуҳамедов-

М. ФАЙЗУЛЛАЕВА.

Маннон Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институтида ғазал мулкининг султони, мутафаккир шоир ва давлат арбоби Низомиддин Мир Алишер Навоий таваллудининг 563 йиллигига бағишланган бадиий-маърифий кеча бўлиб ўтди.

Маърифат кечаси

Унда сўзга чиққан институт ректори Б.Сайфуллаев, академик А.Қаюмов, профессор С.Ғаниева шоир ижоди ҳақида гапирдилар. Кеча сўнггида талабалар томонидан тайёрланган концерт дастури намойиш этилди.

Жамшед ТОҒАЕВ.

Меҳр-мурувватни китобхондан ўрган

Жиззах вилоят илмий-оммабоп кутубхонасида ташкил этилган «Меҳр-оқибатли бўлиш — миллатимиз ҳаёт тарзи» деб номланган кўргазма китобхонларда катта таассурот қолдирмоқда. Шаҳар, туман кутубхоналари ходимлари, ўқув юртлари талабалари иштирокида уюштирилаётган амалий семинарларда халқимизнинг азалий удумларидан бўлган меҳр-оқибатли бўлишдек инсонийлик фазилатлари тарғиб этилган бадиий, илмий адабиётлар, видеотасмалардан унумли фойдаланилмоқда.

Бу ерда китобхонлар конференциялари, давра суҳбатлари ташкил этилаётгани ҳам эътиборга моликдир.

Баҳриддин САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Setco
Telecommunication System
112-53-53, 112-54-54, 112-55-55, 134-50-40.
СПЕЦИАЛИЗИРОВАННАЯ ДИРЕКТОРСКАЯ МИНИ-АТС
SETEX ST - D4440
● Оперативная связь "директор-секретарь"
● Ведение разговора без поднятия трубки
● Конференция до 40 участников
● Вызов одного или группы абонентов нажатием одной кнопки
Конфигурация
- 2 дир-ких пульта
- 4 городские линии
- 8, 24 или 40 внутренних абонентов

АППАРАТУРА ВИДЕОНАБЛЮДЕНИЯ
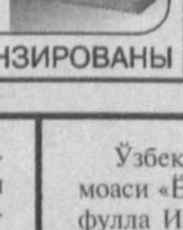
● Монтаж "под ключ" ● Сервисное обслуживание
● Техническое сопровождение ● Гарантия 1 год
ТОВАР СЕРТИФИЦИРОВАН, УСЛУГИ ЛИЦЕНЗИРОВАНЫ

«Химавтоматика» ОАЖ Delphi OpenGL дастур муҳандисларини ишга таклиф қилади. Иш тажрибаси камида 1 йил бўлиши керак. Маълумотларингизни электрон почтага юборинг: office@himavtomatika.uz.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети «Иқтисодчи» газетасининг рўйхатдан ўтганлиги ҳақидаги 00196-рақамли гувоҳноманинг асл нусхаси йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Зангиота тумани давлат солиқ инспекциясида рўйхатдан ўтган «Анбарона» хусусий фирмаси бўйича банкротлик иши қўзғатилиб, Тошкент вилояти хўжалик судининг 02.02.2004 йил № 11-04-15/143 сонли иш ажрими чиқарилиб, тугатишга доир иш бошланган.

Ушбу корхона бўйича кредиторлар йиғилиши 2004 йил 24 февраль куни соат 10.00 да туман давлат солиқ инспекцияси биносида ўтказилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Тошкент ислом университети жамоаси университет ривожлантириш жамғармаси ижрочи директори Аброр Адҳамовга падари бузруквори

МИРОЖИДДИН отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ректорати ва жамоат ташкилотлари филология фанлари доктори, профессор Ўткир Юсуповга акаси

Ботир ЮСУПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси «Ёшлар» радиоканали режиссёри Насимжон Муиновга онаси

Шарофат ая АБДУЛҚОДИР қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси «Ёшлар» радиоканали диктори Сайфулла Икромовга отаси

ТУРҒУН отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети жамоаси халқаро журналистика факультети ўқитувчиси Раъно Юнусовага онаси

Ўлмасхон ЮНУСОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент архитектура-қурилиш институти жамоаси катта ўқитувчи Амина Бекбасовага онаси

ХОЛИДА аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Халқ сўзи
Народное слово

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), П. Дюгай, Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Кучеренко (масъул котиб — «Народное слово»), М. Мирaлимов, С. Муҳиддинов, Ш. Ризаев, А. Саидов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), М. Сафаров, И. Ўтбосаров, А. Ҳайдаров, Ў. Ҳошимов.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г —374. 33013 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Жамшед ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[T]-Тижорат материали

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — А. Орипов.
Навбатчи муҳаррир —И. Ўтбосаров.
Навбатчи — М. Нормуродова.
Мусаҳҳиҳ — М. Сулаймонова.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 133-52-55;
Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди — 22.25 1 2 3 4 5